

Мергьяматлу, Регьимлу
Аллагьдин тIварцIелди!

السلام

АССАЛАМ

www.assalam.ru

НА ЛЕЗГИНСКОМ ЯЗЫКЕ

ДАГЪУСТАНДИН МУСУРМАНРИН ДИНДИН ИДАРАДИН ГАЗЕТ

№ 11 (114) ноябрь 2008 г. / Зу-ль-къаада 1429 г. / Лезги чIалал вацра садра акъатзава. Къимет 15 манат

ТЕБРИК

Мергьяматлу Аллагьдин тIварцIелди!

Ассаламу алейкум, гьурметлу стхаяр ва вахар!

Дагъустандин мусурманрин Диндин идарадин руководстводин ва къилди жуван патай за вири мусурманриз алукъзавай Иду-ль-Адгъа - Къурбандин сувар мубарак ийизва.

Зу-ль-Гьиджа вацран сифтегъан берекатлу цIуд йикъан, и йикъара пак чилел физвай мусурманрин, абур рекъе тур дагъустанвийрин, чи зурба алимар хъайи ата-бубайрин ва шагьидрин гьурметдай за Аллагь-Тааладивай чун и дуньядинни эхиратдин азабрикай хуьн ва и цIуд йикъан берекатрикай магърум тавун тIалабзава.

Къуй Аллагь-Таалади чи къурбандар къабулрай!

Къуй Ада чи зияратчийрин гъаж къабулрай ва абур берекатар гъаз элкьвена хтурай!

Дагъустандин Муфтий
Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ

ГЪАЖ

Гъаждин лайихлувилер

Аллагь-Таалади Къуръанда лугъузва (мана):
«Инсанрин арада гъаждикай малумар ая, абур дуньядин гъар пипIай ви патав гъайванрал алаз ва гъакI яхдизни къведа» («Аль-Гъаж» суьре, 27- аят). Аллагь-Таалади Ибрагьим пайгъамбардиз инсанрин арада гъаждикай хабар гунин эмир ийидай чIавуз, Ада икI лагъана: «Я инсанар, Аллагьди КIвал туькIурнава, гъаниз гъаждал ша!»

Мугъаммад Пайгъамбарди лагъана: «Къабедал гъаж тамамарай касди чIуру гафар лугъудач ва гунагькIар ийидач, адан гунагьрилай гьил къачуда ва ам гъа дидеди хайи юкъуз хъиз михьи жеда». Мадни ада лагъана: «Гъажияр Арафадал алай юкъуз хъиз шейтан агъуз, алчах ва ажугьлу хъайи югъ жедач».

И карни дагъдал акъвазнавай гъажияр Аллагьдин регьимдик гьикI акатзаватIа ва абурун чIехи гунагьрилай гьикI гьил къачузватIа шейтандиз аквазвайвилай жезвай кар я. Идан гъакьиндайни гъадисда икI лугъузва: «Ахьтин гунагьар ава хьи, абурулай Арафа дагъдал акъвазунилай гъейри маса жуьре гьил къачуз жедач».

Мугъаммад Пайгъамбарди лагъана: «Гъаждал фида

лагъана кIвалляй экъечIай кас фидай рекъе къена хъайитIа, адаз къияматдин йикъалди гъаж ва умра ийизвай касдиз хъиз сувабар кхьиди; къве пак шегьеррикай (Мекка ва Мадина – ред.) сана кьейи касдиз Къияматдин юкъуз Суддал суал тавуна «Женнетдиз гъахь!» лугъуда».

Пайгъамбарди лагъана: «Аллагьди къабулай гъаж дуньядилаи ва гъана авай затIарилайни багъая, Аллагьди къабулай гъаждай Женнетдилаи хъсан суваб жедач».

ГъакIни Пайгъамбарди лагъана: «Гъам гъвечи, гъам чIехи гъаж тамамарзавай ксар Аллагьдин мугъманар я. Эгер абуру тIалабайтIа, Ада абуруз гуда, гунагьрилай гьил къачун тIалабайтIа – гьил къачуда, дуьаяр авуртIа – гъабурун ван жедач».

» 6

ИСЛАМДИН ФЕРЗЕР

Гъаж ва Умра

Тажидин-Гъажи КЪАЗИБЕГОВ

Гъаж ва Умра, абур къанун авун

«Гъаж» араб чIалалди рикIе къаст хьун лагъай чIал я. Шариатда "Гъаж" Аллагьдин КIвализ Адаз ибадат авунин хас тир амалар къилиз акъудун патал фин я.

"Умра" араб чIалалди са гьиниз ятIани рекъе гъатун лагъай чIал я. Шариатда и гаф Аллагьдин "КIвализ" зиярат авун, зиярат тамамардайла ибадатдин хас амалар къилиз акъудун я.

Гъаж Умрадилаи ам тамамардай вахтуналди ва ибадатдин амалралди тафаватлу жезва. Гъаж авуниз йисан тайин варцар ава - шаввал, зул-къаада ва зул-гъижжа вацран сифте 10 КIгь. Умра лагъайтIа, ам йисан гьи вахтунда хъайитIани тамамарда.

НУМРАДА:

2

Суварин капI

6

Гъаждин лайихлувилер

7

Гъаждихъ галаз алакълалу суалар ва абуруз жавабар

8

Шагъадатдин метлеб

ВИРИДАЛАЙНИ ГУНАГЪКАР КАС АРАФАТ ДАГЪДАЛ АКЪВАЗНА ВИЧИН ГУНАГЪРИЛАЙ АЛЛАГЪДИ
ГЪИЛ КЪАЧУНАЧ ЛУГЪУЗ ФИКИРЗАВАЙДИ Я

Гъадис

СУННАТ-КУПИАР

Суварин капI (Салату-ль-Ид ва я Ид-намаз) - им Къурбандин сувариз (Ид аль-Адгъа), гъакI сив хуьнин суварин юкъузни (Ид аль-Фитр) тахминан рагъ экъечIайдалай гуьгъуьниз са сятдилай ийидай суварин къве рекятдин суннат-капI я. Чи Пайгъамбарди суварин капI авуниз къетIен фикир гудай ва ам садрани ахъайдачир.

Имам Абу Гъанифадин мазгъабдалди, суварин купIар авун чарасуз я, абур и мазгъабда жумьядин йикъан купIунив гекъигзава.

Ам ийидай вахт мискIиндин имамдивай виликамаз чирун герек я.

Суварин капI санал мискIинда авун суннат я. Амма ам кIвале авуртIани жеда. Жез хъайитIа, мискIиндиз яргъал рекъай фена, куьруь рекъай хтун меслят къалурзава.

Суварин капI ийидай вахт рагъ экъечIайла башламиш жеда ва нисинихъ кутягъ жеда.

Суварин капI къве рекятдикай ибарат я.

Суварин капI ийиз башламишдалди ният авуна кIанда: **"Ният ийизва за Сад Аллагъдин тIварцIелди**

Суварин капI

Ас-Салам-фото

Къурбандин (Сив хуьнин) суварихъ галаз алакълу къве рекятдин суннат капI авуниз".

Эгер капI маса мусурманрихъ галаз санал ийизваз хъайитIа, ниятдин гафрал "жемьядихъ галаз санал" ва я "имамдихъ галаз" келимаяр алава хъувун герек я.

Ният авунихъ галаз сад хъиз, адет яз, **"Аллагъу акбар"** гафар лугъуда ва, гъилер япарив къван хкажна, капI авунив эгечIа. Чидайбуру купIунин эвел къилляй, адет тирвал, **"аль-Ифтитагъ"** **"Ваджагъту"** дуьа кIелда. И дуьа авуна куьтягъ хъайила, мад гъилер хкажна, **"Аллагъу акбар"** лугъуда ва ахпа гъилер авадарна, руфунал эцигна ("Фатигъа" сура кIелдайла хъиз) кIелда: **"Субгъана-л-Лагъи ва-ль-гъамду ли-л-Лагъи ва ла илагъа илла-л-Лагъу ва-л-Лагъу акбар"**

И дуьа кIелайдалай гуьгъуьниз мад, гъилер хкажна, **"Аллагъу акбар"** лугъуда, ахпа, сифте сеферда хъиз мад **"Субгъана-л-Лагъи..."** кIелда. Гъа икI, ирид сеферда **"Аллагъу акбар"** (купIуниз гъахъдайла лугъузвай **"Аллагъу акбар"** галачиз) лугъуда ва ругуд сеферда **"Субгъана-л-Лагъи..."** дуьа кIелда.

Ахпа, ирид сеферда, **"Аллагъу акбар"** лагъайдалай гуьгъуьниз "Аьзу..." ва "Фатигъа" сура кIелда. Адалай гуьгъуьниз сад лагъай рекятда вири гьерекаатар адетдин купIунал хъиз ийида.

Къвед лагъай рекят авун патал суждадай къарагъайла, **"Аллагъу акбар"** лугъуда ва гъилер чпин чкадал эхциг хъийида. Ахпа мад сеферда гъилер

хкажна **"Аллагъу акбар"** лугъун хъувуна **"Субгъана-л-Лагъи..."** кIелиз гатIумда. Гъа икI, къуд сеферда гъилер хкажиз **"Аллагъу акбар"** (суждадай къарагъдайла лагъай **"Аллагъу акбар"** галачиз) лугъуда ва къуд сеферда **"Субгъана-л-Лагъи..."** кIелда. Вад лагъай сеферда **"Аллагъу акбар"** лагъана гъилер агъузайдалай гуьгъуьниз **"Фатигъа"** суьре кIелда. Адалай гуьгъуьниз вири гьерекаатар адетдин купIунал хъиз ийида.

Къве рекятдани **"Фатигъа"** суьредилай гуьгъуьниз гъакI Къуръандай са вуч ятIани кIелайтIа пис туш. Виридалайни хъсанди сад лагъай рекятда "Каф", къвед лагъайда - "Икътараба", ибур тийижирбуруз сад лагъайда - **"Къул я аййугъа-ль-кафирун"**, къвед лагъайда - "Къулгъу" ("Ихлас") кIелун хъсан я.

Суварин капI куьтягъайдалай гуьгъуьниз имамди мискIинда, гъа жумьядин юкъуз хъиз, къве паюникай ибарат тир хутIа кIелда.

Суварин капI кIвале ийизвайбуру ам жуван хизан - паб, аялар, диде, вахарни галаз санал авуртIа хъсан я.

Жезмай къван суварин капI рекъехуьле авайбуруни авуртIа хъсан я.

Винидихъ къалурнавай дуьа чин тийидай касдивай адетдин къве рекятдин суьннет капI (суварин капI авунив ният аваз) авуртIани жеда.

Суварин купIунал акакъ тавур касдиз ам ахъагъай капI хъиз хъувун меслят къалурзава.

ПАК ЙИКЪАР

Им вири дуьньядин мусурманрин Зу-ль-Гъиджа вацран (яни мусурман календардин эхиримжи - 12-вацран) 10-даз (пак Рамазандин вацралай - север хуьнин суварилай гуьгъуьниз 70 югъ алатайла) къейд ийизвай лап чIехи суварикай сад я.

Къурбандин сувар - им гъар йисуз гъаждал финалди кыле тухузвай адетдин эхир, нетижа къазвай хътин кар я. И юкъуз гъайванар тукIваз, як паюналди Къурбандар ийидай (садакъаяр гудай) адет я.

Гила са къве келима мусурманар патал и лишанлу йикъан тарихдай: сифтедамаз лугъун, Къурбандин сувар Ибрагъим пайгъамбардин тIварцIихъ галаз алакълу я. Лугъуда хъи, адаз аялар тежез гзаф вахтар алатна. Гъа икI Ибрагъим пайгъамбар кьуьзуьни хъана, веледрикай умудни атIана. Бирдан Аллагъ-Талади адаз къве хва (Исмаилни Исгъакъ) багъишда къван. Ибрагъим, гъелбетда, цавуг агакъна. Адан шадвилини къадар авачир, мурад яз хъайи веледрални пайгъамбардин рикI гзаф алай. Йисар къвез алатзавай, рухварни чIехи жезвай. Йикъарикай са юкъуз Пайгъамбардиз ахварай Аллагъ-Таалади вичиз адан Исмаил тIвар алай хва Къурбанд авунив

Къурбандин сувар

буйругъ (эмир) гуз акуна. Ибрагъима лагъана: "Эй, виридалайни ЧIехиди тир Сад Аллагъ, эгер ваз гъакъикъатдани гъакI кIан ятIа, зун муьтIуьгъ я. Къурбандзава зи хва за Ваз..."

Гъа и ахвар адаз галаз-галаз пуд сеферда аквада къван. Бубади и ахвар Исмаилаз ахъайна. Адани, гъич са фикирни тавуна, икI лагъана: "Буба чан, фикирлу жемир, акъудур Аллагъ-Тааладин буйругъ къилиз".

Ингъе бубани хва къведни Аллагъди къалурай чкадал - Арафат дагъдай яна, Минадин дередиз рекъе гъатна. Ибрагъима Исмаилан туьтуьнал чукул эцигайла патав пайда хъайи Жабраил малаикди Ибрагъим акъвазарна ва ихътин хабар гана: "Аллагъди ви Къурбанд къабулнава ва Исмаилан и ериндал хеб тукIун эмир ганва", - лагъана. Гъа и йикъалай мусурманри Къурбандар ийиз (гъайванар тукIваз, садакъаяр гуз) башламишна. А югъ, чIехи сувар яз, гъар йисуз къейд ийизва. Пак Къуръандани и месэладиз талукъ яз кхъенва: "Аллагъ-Таалади иман гвай вирибуруз икI лугъузва: "Аллагъ рикIел гъиз капI-тIеат ая, къурбандар це".

Мугъаммад Пайгъамбарди лагъана: "Къурбандин сувариз гъайван тукIун хътин баркаллу кардилай хъсан кар инсанди Аллагъ рази хъун патал гъеле авунвач. И Къурбанд Къияматдин

юкъуз гъайвандин хам ва крчар алаз пайда жеда".

Къурбанддин ивидиз Аллагъди еке къимет гузва. Иви чилел аватдалди Аллагъди Къурбанд къабулзава. Гъа са вахтунда, Къурбандар ми хъи рикIелди авун герек я.

Къурбандин сувар 3-4 юкъуз давам жезва. И йикъара бубайрин сурарал, багърийрин ва дустарин кIвалериз фин, сувар мубарак авун меслят къалурзава.

Гила са къве гаф къурбандар авунив шартIариз талукъ яз. Месела, къурбанд авун патал тукIваз хкъанавай гъайван къециди, буьркуьди, хаси авунвайди герек туш. Крчар, япар, тум ва жендекдин маса паярни сагъбур жен. Куьрелди, герек гъайван квайни-квайди, сагъламди хъун герек я.

Исламдин истемишун яз ихътин гъайванар къурбанд ийиз (тукIваз) жеда: йис тамам хъайи лапаг (хеб ва я гьер), къве йис хъайи цIегъ ва я жунгав, вад йис тамам хъайи деве.

Лапаг са касдилай, деве ва я жунгав ирид касдилай къурбанд ийиз жеда;

ТукIвадай вахт ва къайдани тайинарнава:

Месела, гъайван суварин капI авурдалай гуьгъуьниз къуд лагъай йикъан няни жедалди тукIваз жеда.

Гъайван тукIвадайла:

1. Ният ийида (яни флан ксарилай

Аллагъ патал за и гъайван къурбанд ийизва).

2. Бисмиллагъдилай гуьгъуьниз пуд сеферда такбир (Аллагъу Акбар) ийида.

3. Гъайван къибледихъ элкьуьрна ихътин дуьа кIелда: "Я Аллагъ, им Вун патал я ва Ви патай я. Къабул ая завай (флан касдилай - эгер масада вичин паталай къурбанд авун векил авунваз хъайитIа). Пайгъамбардал салават гъида (Аллагъумма солли аля саййидина Мугъаммадин ва аля али саййидина Мугъаммадин ва саллим).

4. "Бисмиллагъи, Аллагъу Акбар" лагъана тукIвада.

Къурбандин як пуд чкадал пайда: са пай кесибриз, къвед лагъай пай - къуншийризни багърийриз, пуд лагъайдини - жуван хизандиз тада; (Къурбанд авур гъайвандин хам маса гудай ихтияр авач. Ам хийирлу рекъиз ишлемишна кIанда).

Незир авур (са кар туькIуьн патал хиве къунвай) къурбанд, жува тIуьн тавуна, вири паюн лазим я.

Къурбанд авурдалай гуьгъуьниз, абур Аллагъ-Таалади къабулун тIалабунив ниятдалди, къве къил капI ва дуьа авуртIа хъсан я.

Квез алуькзавай Къурбандин сувар мубаракрай, гъуьрметлу газет кIелзавайбур!

Куь садакъаяр Аллагъди къабулрай ва куь вири хъсан мурадара ада къилиз акъудрай! Амин!

С.ТЕГЪИБЕКОВ

ГЪАЖ ТАМАМАРА, ДУГЪРИДАННИ АДА, ЦИ КЪАР МИХЪДАЙ ХЪИЗ,
ИНСАН ГУНАГЪРИКАЙ МИХЪИ ИЙИЗВА

ИСЛАМДИН ФЕРЗЕР

1 « **Гъаж ферз яз тайнарунин делилар**

Вири мусурманри Гъаж ферз тирди ва ислам диндин даяхрикай са даях (рукн) тирди сад хъиз разивал ийизва. И кар инкар ийизвай са мусурманни авач ва ам ферз тирди Къуръан, Сунна ва

Ас-Салам-фото

алимрин сад тир разивал (иджма) делил яз гъизва.

Къуръандай са делил. "Али Имран" суьредин 96-97 аятра Аллагъди лугъзува (мана): "Гъакъикъатда инсанри ибадат авун патал абуруз сифте яз эцигнавай Кивал Меккада ава. Ам инсанриз берекат яз ва алемриз дуьз рехъ къалурун патал хкажнава. Ана лишанлу аламатар ава, абурукай сад Ибрагъиман чка я. Вуж гъаниз гъахъайтлани, ам ана саламатвиле жеда. Аллагъдин вилик инсанрал буржи везифа яз Гъаж авун ала, эгер абуруз аниз фидай такъат жа-гъайтла».

Суннадай са делил. Аль-Бухариди ва Муслима Абу Гъурейрадила, рази хъурай адалай Аллагъ, хабар гузва: "Расуллагъди ﷺ лагъана: "Ислам вад даяхдал бинеламиш жезва: шагъададал - "Авач гъич са гъуцни, Аллагъ сад Аллагъ я ва Мугъаммад адан илчи я, капл авунал, закат гунал, рамазандин вацра сив хуьнал ва Аллагъдин Кивализ Гъаж авунал, эгер рекъиз экъечдай пулуни такъат мусурмандин аваз хъайитла."

Умра лагъайтла, имам Шафиидин, Аллагъдин рагъмет хъуй адаз, мезгъебда имни ферз я. И кар субут ийизвай делилар яз имамди Къуръан ва сунна къалурна, анрай гъизва. Къуръандин аятди (2:196) лугъзува (мана): "Гъаж ва Умра Аллагъ паталди тамамвилелди акъалтлара."

Такъат авай мусурмандин шумудра Гъаж авун къалурнавай алимрин фикир и месъладай сад я - мусурмандин вичин уьмуьрда Гъаж тек садра ийида. Садалай артух Гъаж анжах са касди незуьр авунваз хъайитла ийида.

Гъаж геж тавуна ийидани ва я ам таъхир авуртла жедани? Эгер Малик, Абу Гъанифа ва Агъмад имамрин, рази хъурай абурулай виридалай Аллагъ, мезгъебра Гъаж тадиз, гежел вегъин тавуна авун важиблу яз къалурнаватла, чи мезгъебда, яни имам Шафиидин, рази хъурай адалай Аллагъ, Гъаж инсандин уьмуьрда мус хъайитлани авуртла

жеда, амма Гъаж гележегда авуниз адаз клеви къетл хъана кланда.

Гъаж ва Умра

авунин асул делилар

Пак Къуръанди гъаждикай лугъудайла, инсанриз адан хийирдикай хабар гузва. Аллагъ-Таалади лугъзува: "Инсанриз Гъаждикай хабар це, абур ви патав атун патал квачи-квачи, гъакл девейрал алаз, ... адакай (Гъаждикай) авай хийиррикай абуру шагъидвал авун патал. Неъ а якларикай ва кесибдизни факъирдиз а яклукай пай це" ("Гъаж" суьре, 27-28-аятар).

И аят баян ийидайла, Ибн Аббаса, рази хъурай адалай Аллагъ, лагъана: "Гъажда инсанриз авай менфят дуьньядинни эхиратдин менфятрикай ибарат я. Эхиратдин менфят - Аллагъдин разивал я, дуьньядин менфят - къурбанд авур маларин як тлуьн ва Гъаж куьтыгъ хъана ана ийизвай алвердин хийир я."

Эгер чна Ибн Аббаса лугъузвай инсанриз Гъажда авай фидайрикай рахайтла, абур гзаф я.

Сад лагъайди – мусурманар санал киватл хъун.

Къвед лагъайди. Ислам динда мусурманрин арада хъана кланзавай стхавилиз гъакъикъивилелди диривал, цийивал гудай ва а стхавал ачухдиз гъисс ийидай мумкинвал дегъ замандин Аллагъдин Кивалин патав киватл хъанвайла якъинвилелди абуруз чир жезва. И кардиз абурун жуьреба-жуьре члалари, сад-садавай яргъал мензилриз къакъатнавай ватанри манийвал ийизвач. Вири санихъ элкъвена, вирида са дуьа ийиз чпин са Иесидиз - Сад Аллагъдиз - аманминет ийизвайла, и карди мусурманрин стхавал гъакъикъи цийи ийиз, адаз диривал гузва.

Пуд лагъайди. Ислам дин туьретмиш хъайи чка тир ва анай тав-гъиддин нур вири патарихъ чклай Берекатлу Меккада киватл хъайила, абурун садвал генани мягъкем жезва.

Къуд лагъайди. Мекка - мусурманрин барабарвал лишан ийизвай чкайрикай виридалай зурба чка я. Инсанар сад-садавай фаркъ жезвай дуланажагъдин шартлар ва а шартларалди абуру лавгъавал ийизвай девлетар, дараматар, къуллугъар, либасар ина амукъзавач.

Вад лагъайди. Виликдай Гъаж авур бубайрин, ата-бубайрин гъис-серикай мусурманриз анжах чпи Гъаж ийидайла чир жеда ва чпини гъахътин гъиссер къачуда. Гъаждин ибадат ийизвай гъар са чка пайгъамбаррикай садахъ ва я са илчидихъ галаз алакълу я.

Ругуд лагъайди. Гъаж ийидай вахт берекатлу вахт я, и вахтунда иниз гъизвай суьрсет, къурбанд ийизвай малар ана авай факъирриз вири йисуз недай ризкъи я. И ризкъи Меккадин агъалийриз гун Ибрагъим пайгъамбарди Аллагъдиз авур и дуьадин نتیжа я: "Я чи Рабби! За зи несилдикай набататар авачир дареда, Ви Пак Кивалин патав са бязибур (Гъежер ва адан велед Исмаил) яшамиш жез гъана тунва. Я чи Рабби! За абур и пак чкада капл авун патал тунва. Я чи Рабби! Инсанрин риклер абуруз майил ая ва абуруз майваяр суьрсет яз це, белки, абуру Ваз шукур ийида" ("Ибрагъим" суьре, 37-аят).

Ирид лагъайди. Гъаж авуни инсан

Гъаж ва Умра

къулайсузвилериз, четинвилериз дурум гуз вичин беден вердишарзава. Вичин къилих, юмшагъвал, эдеблувал ва сабурулувал хас тир ахлакъ ийиз алахъзава. Руьгъ лагъайтла, масадакай къайгъу члугвадай, садакъа гуз клан тир, игъсан ийидайди яз вичи вичиз тербия гузва.

Низ Гъаж ва Умра авун

къалурнава

Гъаж ва Умра и вири ругуд шартл аваз хъайила авун къалурнава.

Ислам. Анжах мусурмандиниз Гъаж ва Умра ферз я, абур къвед Аллагъдиз ибадат авунин хилерикай са хел я. Къанажагъ. Дилидаз Гъаж ва Умра кхъенвач, вучиз лагъайтла акъулсуздавай эмиранри къадагъаяр тафават ийиз жезвач.

Балугъвал. Яш тамам тахъанвайдазни Гъаж ва Умра важиблу туш. Шариатдин къанунар яш балугъ тир инсанрин хиве тунва.

такъатар ава. Ам вичиз сагъламвал аваз, вичин сагъламвиле еке зарар ва я четинвал тахъана Гъаж ада вичи авун. Къвед лагъайди, инсандиз Гъаж ва Умра ийидай агъвал ава, амма къуьзуь яз ва я азарлу яз ва ихътин маса себеб аваз вичелай Гъаж ийиз алакъзавач. Ихътин дуьшуьшра инсанди масадаз вичин паталай Гъаж ва Умра авун тапшурмишзава.

Ан-Насаиди икл хабар гузва - "Са итимди лагъана: "Я Расуллагъ, зи буба Гъаж тавуна регъметдиз фена, завай адан паталай Гъаж авуртла жедали?" Пайгъамбарди ﷺ адаз суал гана: "Эгер ви бубадал буржар алайтла, вуна абур вахкудачирни?" "Эхъ" - лагъана итимди/ "Аллагъдиз Адан буржар вахкунин вафа авунин генани еке лазимвал ава," - лагъана Пайгъамбарди ﷺ. Ал-Бухариди ва Муслима мад са гъадис гъизва: "Хасъам тайифадай са дишегълиди хабар къуна: "Я Расуллагъ, Аллагъдин бендейриз Гъаж авун ферз я, зи буба къуьзуь къужа я, адал деве-

Ас-Салам-фото

Азадвал. Луклраз Гъаж ва Умра авач, вучиз лагъайтла адаз мал-девлет авач. Ам вич вичин иесидин эменникай я.

Рекъин саламатвал. Эгер инсандин чандиз ва я адан мал-девлетдиз рекъе душмандикай хата аваз ва я рехъ дяве физвай чкада аваз хъайитла, адаз я Гъаж ва я Умра а хата амай къван важиблу жезвач. Ахътин рекъе инсандиз зарар хъун мумкин я.

Агъвал хъун. Аллагъ-Таалади лугъзува (мана): "Аллагъдин вилик инсанрал буржи везифа яз Аллагъдин Кивализ Гъаж авун ала, эгер абуруз а рекъиз экъечдай такъатар жагъайтла" (3:98).

Гъаждиз фидай ва хкведай рекъин, кивалей экъечна гъаниз хкведалди недай-хъвадай суьрсетдин такъатар аваз хъун. И пуларилай гъейри алай аямда гъукуматри истемешзавай паспортар, визаяр ва ихътин харжийрин такъатарни герек я. Гъаж ва Умра авунин пулуни такъатар инсандиз кивалей экъечна, ам Гъаждай хкведалди адан хизанди ийидай харжийрилай ва адал алай буржарилай алава къадар хъун лазим я.

Гъаж ва Умра авунин мумкинвал къве жуьредикай ибарат я. Сад лагъайди, инсандиз Гъаж ва Умра ийидай

дал ацукъдай гъал алач. Завай адан паталай Гъаж авуртла жедани?" "Эхъ" - лагъана ада.

Инал чна са бязи къейдер авун лазим я.

Сад лагъайди. Эгер инсандиз алишверидин мал-мулк ва я магъсулар, емишар киватлзавай никлер ва я багълар аваз хъайитла, ам абур гана Гъаж ва Умра авуниз важиблу яз буржлу я. Ихътин фикирдал члехи пай алимар атанва Абуру икл лугъзува, са касдал масадан буржар алайтла, а буржар ада вичин мал-мулк гана вахкузвачни. Маса алимри лугъзува, ихътин эменни маса гана Гъаж авун лазим туш.

Къвед лагъайди. Яшамиш жезвай кивалер ва я яшайишдиз лазим тир ана авай шейер гана Гъаж авун къадагъа я.

Пуд лагъайди. Эгер са касдин кивал Меккедила са йикъанни йифен кивачин яргъа аваз хъана ва адаз аниз фидай улакъдиз гудай пул авачиз хъайитла, ам аниз вич сагъ ятла яхдиз фида.

Къуд лагъайди. Нагагъ са касдиз Гъаж ийидай агъвал ава ва гъа са вахтунда а кас эвленмиш жезни гъазур хъанва, амма къве кардизни пул бес къадар туш. Гъи кар сифте къилиз акъудна кланда? » 4-5

КЯБЕДИЛАЙ ИРИД СЕФЕРДА ЭЛКЪВЕЙ, ИБРАГЪИМ ПАЙГЪАМБАРДИН МАКЪАМДАЛ КЪВЕ РЕКЯТДИН КАПИ АВУР
ВА ЗАМЗАМДИН ЯД ХЪВАЙИ КАСДИН ГУНАГЪРИЛАЙ, АБУР ГЫКЪВАН ХЪАЙИТИАНИ, АЛЛАГЪДИ ГЪИЛ КЪАЧУДА

Гъадис

ИСЛАМДИН ФЕРЗЕР

1,3◀ Эгер а касдивай вичивай вич хуыз жез гъашервал ва зина авунин гунагърикай яргъа ятла, а члавуз ада Гъаж вич эвленмиш жедалди авун лазим я. Эгер паб гъунин а касдин ялун еке яз, эвленмиш тахъайтла вичиз гунагъар жедай фикирар а касдиз аваз хъайитла, ам эвленмиш жеда ва ахпа адалай къулухъ Гъаж ийида. Вучиз лагъайтла эвленмиш хъуни адал алай Гъаж ферз алудзавач.

Вад лагъайди. Дишегълидиз Гъаж ва Умра авун патал винидихъ къалурнавай шартларилай гъейри мад ихътин алава шартлар герек я

а) дишегълидин гъуъл адахъ галаз санал хъун,

б) ва я дишегълидихъ магърам, яни мукъва-къилийрикай а ди-шегълидиз эбеди яз некаягъ текъезвай акъул балугъ са итим, месела, буба, стха, ими, халу, стхадин ва я вахан гадаяр ва гъакл ихътин масабур, хъун лазим я;

в) ва я чпин диндарвал ва утанмишвал инсанриз чизвай са къватлал дишегълияр, къведалай виниз, ава. И члавуз Гъаж ва Умра ийиз къанзавай дишегъли абуруз шерик жезва ва пудалай виниз и дишегълийрикай садаз магърам тахъун ихтияр ава. Эгер дишегълидиз вичиз магърам жагъун тавуртла, адавай вичин-мукъва къили магърамвиле къачуз жедай итирмайикай садаз гъакъи гана вичиз магърам яз адахъ галаз Гъаждиз ва Умрадиз фида;

г) тлалакъ ганвай ва я гъуъл къенвай дишегълидиз шариатди къалурнавай вахт алатдалди Гъаж ва Умра ийиз экъечли ихтияр авач.

г) вичин гъуълун разивал авачиз дишегълидиз Гъаж ийиз экъечли ихтияр авач. Нагагъ са дишегъли гъуълун ихтияр авачиз Гъаж ийиз тахъана кечмиш хъайитла, адаз са гунагъни къезвач ва а дишегълидин варисри адан паталай Гъаж гележегда хъийида.

Ни Гъаж авурла ам адаз

гъакъикъи яз гъисаб жеда

Винидихъ чна гъи шартлар арадал алайла инсандиз Гъаж ферз ятла кхъенай ва къейд авунай, а шартларикай са шартл кими яз хъайитла инсан Гъаж авуниз мажбур туш. Амма и шартлар Гъаж гъакъикъи ва я батлул хъунихъ алакъа авач. Мумкин я, са касди а шартлар вири санал арадал алачиз Гъаж авуна, гъакл ятлани адаз Гъаж авун гъакъикъи жеда. Белки са кас вири шартлар арадал алаз Гъаж ийиз фена, амма ада Гъаждин даяхар тамамар тавуна, адан Гъаж батлул жеда.

Гъаж гъакъикъи хъунин шартлар ибур я.

Сад лагъайди – ислам. Мусурман тушир инсандиз Гъаж авач.

Къвед лагъайди - пис-хъсан къатлун. Эгер аялдин яш тлмил яз адавай пис-хъсан къатлуз жезвачтла, адан Гъаж гъакъикъи жедач. Нагагъ аялдивай вичивай дастамаз къачуз, вичихъ гелкъез, къанажагълу яз гъалалдикай ва гъарамдикай адаз ихтилат авурла, ам гъавурда акъаз хъайитла, адан Гъаж гъакъикъи жеда.

Пуд лагъайди - тайин тир вахтунда игърам алукулун. И вахт шавваль, зу-лъкъаада ва зу-лъ-гъижжадин сифте цуд югъ я. И муддатдилай къеце алулкай игърамди Гъаж авун батлупарда. И члавуз

Гъаж ва Умра

ада къиле тухвай ибадатдин амалри адаз анжах Умра авурди яз гъисабзава, Гъаж –ваъ.

Къуд лагъайди - вири Гъаждин даяхар тамамарун.

Мадни лугъузва, пис-хъсан къатлиз тежезвай аялдин паталай адаз къаюмвал ийизвай касди игърам алукулна, а аялжихъ галаз Арафат дагъда акъвазна, тлаваф ва сагълу авуна, адан паталай

шейтлан къванерив ягъайла, а аялдиз Гъаж авурди яз гъисабда. Идаз делил Ибн Аббасалай, рази хъурай абурулай къведалайни Аллагъ, хабар гузвай и гъадис я: "Пайгъамбардал ﷺ ар-Равгъа лугъудай чкада инсанрин са десте гъалтна. Ада абурувай хабар къуна: "Куьн вужар я?" "Мусурманар" - жаваб гана абуру ва чпини суал гана: "Вун вуж я?" "Расуллагъ" - жаваб гана ада. А десте-дикай са дишегълиди са гъвечи гада хкажна къуна Пайгъамбардивай ﷺ хабар къуна: "Идаз Гъаж авани?" "Эхъ ва ваз суваб къведа" - жаваб гана ада.

Ният

Ният Гъаждин сифте амал я. Ниятдалди инсан хас тир пак гъалдиз гъахъна Гъаждин даях везифаяр, ферзер ва суннаттар авуниз гъазур хъун лагъай члал я. Тамамвилелди ниятдин гъавурда акъун патал чун пуд шейиникай ра-хада: 1) ният авунин вахт ва чка, 2) Гъаж ва Умра авуниз ният авунин

къайдаяр, 3) ниятдин къадагъаяр.

а) Ният авунин вахт чна винидихъ къалурнай, а вахт шавваль ва зу-лъкъаада варцар ва зу-лъ-гъижжа вацран сифте цуд югъ я. Гъаждин ният анжах и муддатда гъахъ хъун Аллагъ Тааладин и гафарин мана я: "Гъаж тайин тир варцара ийида" (2:197).

б) Тайин тир чкайра ният авун. Пак Меккадиз Гъаж ва Умра ийиз къезвайбуруз вири патарихъай хиялдин сергъят ава. Гъар патаз а хиялдин сергъятдал ният ийидай тайин чка (микъат) ава, а чкайрин тлварар ибур я:

1)Зул-Гъуляйфа. Амнурлу Мединадай къезвайбурун микъат я, а микъатдиз мадни "Алидин къуяр" лугъузва. Ина Пайгъамбар ﷺ игърамда гъахъай мисклин ава, аниз агакъай мусурман гъа мисклинда игърамда гъахъун лазим я.

2)Ал-Джугъфа. Сирия, Египет ва Кеферпатан Африкадин гъукуматрин мусурманрин микъат я. Гъар са мусурман и микъатдал ва я адан чапла ва эрчи патаризни мукъва тир хиялдин сергъятдалагакъайла, амаль-Джугъфада игърамда гъахъда.

3) Иаламлам. Йемендин патай къезвайбурун микъат я.

патал ният ийиз ракъурнай. Гъаждиз феи дагъустанвийриз а чка Аишадин мисклин авай чка яз чида. Эгер Умра авунин ният гъаз мусурман Меккадин къене гъахънатла, адал жерме къведа.

2. Гъаждиз ва Умрадиз ният авунин къайдаяр. Ният Гъаж ва я Умра ва я абур къведни санал тамамарун патал инсан пак гъалдиз гъахъун лагъай члал я. Гъаждиз ва я Умрадиз гъахъун патал ихътин амалар къилиз акъудда.

а) Эхъуьн, имсуннатя. Чухъуьнагар ийиз башламишдалди Гъаждиз ва я Умрадиз гъахъун патал эхъуьнин нияти йида. Эгер эхъведай мумкинвал тахъайтла, таяммум ийида.

б) Бедендиз атирар ягъун, имни суннат я. Зарар авач бедендик атиррин ни кумукъайтла.

в) Итимди вичел алай цванвай вири парталар хтлунда, и кар важиблу я. Парталдин чкадал итимди къве клус парча, ам лацуди хъайитла суннат я, алукулда. А къве парча еке лацу дасмалриз ухшар я, абуруз изар ва рида лугъуда. Дишегълиди вичин адетдин парталар алукулда, амма чин ва гъилин капар кеве ийидач. Суннат я дишегълидиз ният ийидалди вичин гъилин капар хнада тун.

г) Къве ракатдин капл ийида, им суннат я, ният Гъаждиз ва я Умрадиз гъахъунин суннадин капл авуниз ийида.

И гъазурвилер авурдалай къулухъ, инал мад къетленвилелди къейд ийин, анжах в) пункт важиблу я, амайбур суннаттар ва эдебар я, мусурманди Гъаждин ва я Умрадин ният ийида. Ният рикъай ийида, ният мецелди лугъунни суннат я, ниятда Гъаж ва я Умра ийизвайди тайинарда. Къейд ийин, анжах рикъай ният авун ферз я, мецелди ният тикрар авун суннат я. Ният авурдалай къулухъ лугъуда "Лаббайкал-лагъумма лаббайк, лаббайка ля шарика ляка лаббайк, иннал-гъамда ва-н-нигъмат ляка ва-ль-мулк, ля шарика ляк."

Идалай къулухъ инсан Гъаждиз ва я Умрадиз гъахъна. И карди адавай са бязи эмирар тамамарун ва къадагъаяр вилив хуьн истемизшзава.

Ният ийидайла Гъаж гъи жуьреда ийидатла тайнарна кланда, вучиз лагъайтла Гъаж авуниз пуд жуьре ава:

а)Ал-ифрад. Мусурмандин анжах Гъаж авунин ният ийизва. Гъаждин амалар акъалтларайла, ам Меккадай экъечизава ва ният ийизвай чкадал хтана Умрадин ният хъийизва. Ахпа ада Умрадин ибадатдин амалар къилиз акъудзава. И жуьре Гъаж авун виридалайни хъсан яз гъисабзавай жуьре я.

б) Таматтуъ. Мусурмандин Умра авунин ният ийизва, Умрадин ибадатдин амалар акъалтларайла, адан игърамдин гъал куьтягъ жезва. Гъавилияй Гъаждиз ният ада мад Меккада виче ва я ам игърамда эвела гъахъай чкадал къулухъ хъфена ният хъийида. И жуьре Гъаж авунин лайихлувал "ифраддин" гуьгъуьна ава.

в) Къиран. Мусурмандин Гъаж ва Умра санал авунин ният ийизва, ахпа ада Гъаж ибадатдин крар къилиз акъуд-

Гъадис

ВИРИДАЛАЙНИ ХЪСАН КАР ГЪАЛАЛ ЗЕГЪМЕТДАЛ КЪАЗАНМИШНАВАЙДАЛ ЯШАМИШ ХЪУН Я

зава, абурук Умрадин вири амаларни акатзава, а касдиз Умра авурдини яз гысабзава. И жуьре Гъаж авунин лайихлувал "таматтуьдин" гуьгъуьна ава.

- 3) Игърамди эцигзавай къадагъаяр.
- Итимри цвайи партал алукулун.
- Итимри кылел алукулун.
- Чарар тун ва абур акъудун, чарасузвал авачир дъушушрилай гъейри, къадагъадик са шумуд члар атлун ва акъудун акатзава. И къадагъа вич Аллагъ-Тааладин и гафарин нетижа я: "Къурбанд ийизвай чкадал гъайванар агакъдал-ди куь килер твамир" (2:196). Алимри и къадагъадик бедендин вири чларар кутазава.
- Кикер атлун.
- Къилиз ва чурудиз атирар ягъун.
- Гъуьрч авун.
- Гъарамдин сергъятда тарар ва я набататар хун ва я атлун.
- Некагъ авун.
- Папарихъ галаз месин алакъайра гъахъун.

Ибур Гъаж ва Умра авун патал игърамда гъахъай инсандиз къа-лурнавай къадагъаяр я. Эгер ада и къадагъайрикай сад чиз-чиз, сеbeb авачиз члурайтла, адал жерме къвезва.

Гъаждин ва Умрадин амалар

Гила чна Гъаж ибадатдин амалрикай ва абурукай гми амалар тамамрайла Гъаж къилиз акъатна гъахълу жедатла рахада.

И амалар пуд жуьрединбурукай ибарат я: важиблур (араб члала тек - важиб), даяхар (рукн) ва суннатар (сунна). Къейд ийин, шариатди важиблур ва даяхар тамамарун къетивилелди истемиззава. Имам Шафииндин, рази хъурай адалай Аллагъ, мезгъебда, ибадатдин вири хилера, Гъаждила гъейри, важиблур амални даях са манадин келимаяр я. Анжах Гъаж ибадатдин амалра абуроз тафават ава. И тафават ихътинди я, эгер Гъаждин даяхрикай са амал къванни бегъем тавуртла, инсандиз Гъаж авач, яни адан Гъаж авун батлур жезва. Амма важиблур амалар къилиз акъуд тавуртла, сад ва гзаф, инсандал жерме къвезва - гъар са чурай важиблур амалдидай са жерме.

Исятда чун Гъаждин важиблур амалрикай куьрелди рахада. И амалар ихътинбур я:

1) Гъаждиз ва я Умрадин тайин тир вахтунда ва чкада гъахъун. Винидихъ чун вахтунин ва чкадин микъатрикай ва игърамда гъахъуникай раханай. Эгер са мусурман чкадин микъатдидай ният тавуна Меккадиз рекъе гъатайтла, ада са важиблур амал члурда. Къейд ийин, чкадин микъатдал къведалди ният авуртла зарар авач.

2) Муздалифа дерада йиф акъудун. Арафат дагъда акъвазна рагъ аклайдалай къулухъ, Гъажияр анай Муздалифадиз къвезва. И чка Арафатдин ва Мина дерадин арада ава. Гъаж ийизвай инсан Муздалифада къуланфералди хъа-на клада, амма экв жедалди гъана акъвазун шартл туш. Къуланферилай са тлимил бередилай анай экъечайтла жеда, ик авуртла Расуллагъдилдай ﷺ чешне къачун жеда. Идаз делил Джабиралай, рази хъурай адалай Аллагъ, хабар гузвай Пайгъамбарди ﷺ Гъаж авур къайдайрикай риваяти ийизвай яргъи гъадис я.

3) Шейтлан къванерив ягъун. Муздалифада йиф авуна гъажи Мина дерадиз шейтлан ягъун патал рекъе гъат-

зава. Минада шейтлан ядай пуд чка ава, а чкайрал алай аямда Саудрин Аравиядин пачагълугъди пуд гъаркъуь къакъан дестек эцигнава. И дестекри шейтлан символ ийизва ва гъажийри абур къванерив язавайди я. Гадарзавай къванерин къадар нахутлар къванбур хъана клада, абур адет яз Муздалифа дерада кватла.

Муздалифада Минадиз хтай юкъуз, и югъ къурбанд суварин югъ я, анжах са дестек ирид къванцив яда. И дестек Минадин Меккадиз мукъва тир эхир къиле ава, ам пуд лагъай дестек я. Шейтлан къванерив ягъунин муддат къурбанд суварин къуланферилай гъа йикъан рагъ аклидалди давам жезва. Къейд ийин, гадарзавай гъар са къван дестекдихъ галукулун лазим я, тахъайтла гадарун тикрар хъийида. Къурбанд суварин йикъалай гуьгъуьниз къвезвай пуд юкъуз, а йикъариз ташрикьдин йикъар

Ас-Салам-фото

лугъуда, гъажийри вири пуд дестекни къванерив яда, гъар са дестек ирид къванцив. Сифте эвелан дестекдал, ахпа юкъвандал, гуьгъуьнлай эхиримжидал, и дестек къурбанд суварин юкъуз Минадиз хтайла янай, къванер гадарда. Ташрикьдин йикъариз шейтлан къванерив ядай вахт рагъ цавун юкъвалай алатна са тлимил рагъ аклидай патахъ фейила башламиш жезва, и вахт рагъ аклидай чвалди давам жезва. Эгер гъажидивай и муддатда къванер гадариз алакначтла, абур адавай рагъ аклайдалай къулухъни ва я пакагъан йикъан ташрикьдин юкъузни алатай йикъан паталайни гадариз жеда. И члавуз адал жерме къвезвач.

Эгер къвед лагъай ташрикьдин юкъуз гъажи Минадай Меккадиз рагъ аклидалди хъфейтла, адавай пуд лагъай юкъуз къванер гадар тавуртлани жеда, и къезилвал Аллагъди тавивал авайбуруз гузва.

Нагагъ ташрикьдин къвед лагъай юкъуз Гъажи рагъ аклидалди Минадай Меккадиз экъеч тавуртла, ада, Минада йиф авуна, ташрикьдин пуд лагъай юкъузни къванер гадарда.

4. Ташрикьдин йикъарин къве йиф Минада акъудун. Ташрикьдин юкъуз шейтлан къванерив яна ахпа йиф акъудун патал Меккадиз хъфин виже къведач. Важиб я ташрикьдин къве йиф къванни Минада акъудун, амма пуд лагъай йиф ана акъуд тавуртлани жеда, адакай чун винидихъ раханай.

5. Сагърай лугъунин тлаваф. Гъажиди

шариатди адаз къалурнавай Гъаж ибадатдин вири амалар акъалтларна Меккадай экъечиз гъазур хъайила, сагърай лугъунин тлаваф ийида. Аль-Бухариди Анасалай, рази хъурай адалай Аллагъ, хабар гузвай гъадисда Расуллагъди ﷺ Гъаждин вири крар акъалтларайла, сагърай лугъунин тлаваф авуникай хабар лугъузва. Сагърай лугъунин тлаваф авуна гъажи эглеш тахъана Меккадай экъечда. Нагагъ ихътин тлаваф авуна, ам сеbeb авачиз ва я са сеbeb аваз, месела, азарлулдал кыл члугъаз ва я вичиз шейэр къачуз амукайтла, ада тлаваф тикрар хъувун важиб я.

Ибур гъаждин вад важиб я, и важибрикай сад къванни инсанди тамамар тавуртла, адал тахсир къвезва ва и тахсирди адал жерме авун гъизва. Амма гъаждин важибар сад къванни тамамар тавуртла, мусурмандин Гъаж члур жедач. Гъаждин даяхрикай са даях (рукн) къванни къилиз акъуд тавуртла алан Гъаж батлур жеда ва адаз Гъаж маса йисуз хъувун лазим жеда. Къаза хъувунал ва я жерме авунал адан тахсир михъи жедач.

Исятда чун Гъаждин даяхрикай рахада, а даяхар ибур я.

1. Ният авун. Им Гъаждин даяхрикай сифте даях я, адакай чна винидихъ галай-галайвал ихтилат авунай.
2. Арафат дагъда акъвазун. Арафат дагъда акъвазун гъаждин къилин амал я. Вичин якъинвал субут хъанвай гъадисда лугъузва: "Гъаж Арафат дагъда акъвазун я, эгер са кас Муздалифада инсанар йифиз кватл хъайила, а кватл хъунихъ акакайтла, адаз Гъаж ава".

Арафат дагъдин патав акъваздайла ихътин шартлар бегъемарун лазим я:

- а) Акъваздай муддат зу-ль-гъижжа вацран клуьд лагъай йикъан нисинилай алатна къурбанд суварин экв жедалди давам жезва. Инсандиз Арафат дагъда акъвазуин Гъаждин даях гъахъ хъун патал винидихъ къалурнавай вахтунда са легъеда къванни Арафат дагъдин гъажияр акъваззавай сергъятра хъун бес я.
- б) Арафат дагъдин акъваздай сергъятра хъун, эгер и сергъятдидай къеце акъвазайтла, адаз и даях гъисаба жедач. Гъетрен капл тахъир ийида ва а капл месин куплунихъ галаз санал Муздалифада ийида.

3) Ифаза-тлаваф бегъемарун. И тлаваф Арафатда акъваздайла къулухътамамарзавайди я. Тлаваф гъахъ хъун патал агадихъ галай шартлар арадал алаз хъана клада:

а) Тлаваф авун патал капл ийизвайда вилив хуьзвай шартлар вилив хвена клада, яни тлагъарат къачуна, аврат къевна тлаваф авун лазим я.

б) Тлаваф ийидайдан бедендин са орган ва я адан перемар Къабедин къене пад яз гъисабзавай сергъятрилай элячлун виже къведач. Къабедин кеферпата гъвечи элкъвей цлав къевнавай, Къабедихъ галкъанвай чка ава, адаз ал-гъижр лугъузва. Ал-гъижр Къабедик акатзава, ал-гъижрдилай элячлна Къабедилай элкъвун къадагъа я.

в) Тлаваф ийидайла Къабе чапла пата аваз адалай элкъвуда, элкъвун Къабедин Чулав Къван авай пиплелай башламиш ийида. Алай вахтунда Чулав Къванциз къарши яз Къабе авай Гъарам мисклиндин гъаятдин цлал къацу экв гузвай еке лампа ала. И лампади тлаваф башламишдай чка ишара ийизва. Эгер

Гъажиди Чулав Къванцин пиплелай алатна тлаваф ийиз эгечайтла, адаз Къабедилай садра элкъвун гъисаб жедач, элкъвун тикрар авун лазим жеда.

г) Тлаваф Къабедилай ирид сеферда элкъвуникай ибарат я.

д) Тлаваф Масжиду-ль-Харамдин къене къиле фена клада.

е) Тлавафдин ният эхирдал къван хуьн. Яни тлавафдин вахтунда са нихъ ятлани агакъурунин фикирдалди тади авуна виже къведач.

4) А-Сафа ва аль-Марва клунтларин арада сагълу авун Ас-Сафава аль-Марва Къабедин патав гвай къве клунтлунин тларар я, алай вахтунда а клунтлар Гъарам мисклиндин къене гъатнава. И клунтларин арада сагълу авунин метлеб ас-Сафа клунтлалай аль-Марва клунтлал атун ва ахпа къулухъ ас-Сафадал хтун я, и гъерекат ирид сеферда тикрарда. Ас-Сафа клунтлалай аль-Марва клунтлал атун са гъерекат я, къулухъ элкъвена ас-Сафадал хтун къвед лагъай гъерекат я, гъа ик ирид чукурун тамамарда.

Сагълу ийидайла ихътин шартлар къилиз акъудна клада:

а) Сагълу тлавафдилай къулухъ бегъемарда, и тлаваф я атуинди, им суннат я, ва я ифазадинди, им даях я, хъун мумкин я.

б) Сагълу ирид гъерекатдикай ибарат я, ам ас-Сафадилай башламиш ийизва ва аль-Марвадал акъалтларзава. Са клунтлалай мукъуь клунтлал атун са гъерекат я.

в) Клуьтларин арада авай вири мензил къилий-къилиз фин лазим я. Нагагъ и мензилдикай са чиб къванни амукайтла, и гъерекат батлур жезва.

г) Сагълу къалурнавай чкадилай башламишун.

д) Ам тамамардайла маса макъсад тахъун, месела, са касдик агакъарун.

е) 1, 3, 5, 7 - гъерекатар ас-Сафадилай, 2, 4, 6 - гъерекат аль-Марвадилай башламишун.

5) Кыл тун. Имам Шафииндин мезгъебда кыл тунин манадик къилий пуд ва гзаф чларар атлун ва акъудун акатзава. И къадар чларар гми жуьреда атлайтлани ва акъудайтлани жеда, амма итимдиз вири кыл тун хъсан я.

Чларар твадайла ихътин шар-тлар вилив хуьн лазим я.

а) Чларар тунин вахт къурбанд суварин йифен къуларилай башла-миш жезва, и бередилай вилик чларар атлайтла, инсандал жерме къвезва.

б) Атлузвай чларар пудалай тлимил тахъун ва абур къилин чларар хъун лазим я. Яни къилин чларарин чкадал, месела, чурудай, спелрай чларар атлун виже къведач. Къилел са чларни алачир инсанди къиливай уьлгъуьч гуьцда.

Гъаждин даяхриз тартиб ава - эвела ният авун, къвед лагъайди - Арафатда акъвазун, пуд лагъайди - тлаваф авун, къуд лагъайди - сагълу бегъемарун. Кыл тун лагъайтла, ам я тлавафдилай къулухъ къилиз акъудда ва я кыл турдалай къулухъ тлаваф ийида.

Умра ийизвайда ихътин ибадатдин амалар къилиз акъудда.

1) ният авун, 2) тлаваф авун, къейд ийин, Умра ийизвайда атуинин тлаваф ийидач, 3) ас-Сафа ва ал-Марва клунтларин арада сагълу авун, 4) кыл тун ва я къилин чларар атлун.

И амалралди Умра авун куьтягъ жезва ва инсандал ада (Умради) гъизвай къадагъаяр адалай алатзава.

Къуй Аллагъ-Таалади чун гъаж къабулда йксарикай авурай! Амин!

КЯБЕДИЛАЙ ЖЕЗМАЙ КЪВАН ГЗАФ ЭЛКЪУБЪГЪ, ГЫКИ ЛАГЪАЙТІА АМ КЪИЯМАТДИН ЮКЪУЗ КУЪНЕ
АВУР КРАР КХЪЕНВАЙ КТАБДАЙ АКВАДАЙ ВИРИДАЛАЙНИ ШАД ЖЕДАЙ КАР Я

Гъадис

ГЪАЖ

1 « Гъадисда лугъуза: «Инсанрин ара-
дай виридалайни чѣхи гунагъкар,
Арафадал акъвазна Аллагъди вичин гунагъ-
рилай гыл къачунач лугъуз фикирзавай кас
я».

Ибн Аббаса, вичелай Аллагъ рази хъуй, чав
Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ ихътин гафар
агакъарнава: «Гъар юкъуз Кябедал вишни
къад регъим эвичъзава: пудкъад – тлаваф
ийизвайбур патал, яхцур – капл ийизвайбур
патал».

Гъадисда лугъуза: «Кябедилай жезмай къван
гзаф элкъубъгъ, гыки лагъайтІа ам Къияматдин
юкъуз куъне авур крар кхъенвай ктабдай аквадай
виридалайни шад жедай кар я». Гъакі хъайила,
Меккедиз гъахъайла, капл башламиш жедалди вилик
тлаваф авун суннат я.

Мадни лугъуза: «Аллагъди Арафадал алай Вичин
лукІран гунагърилай гыл къачуда члавуз, Ада гъа-

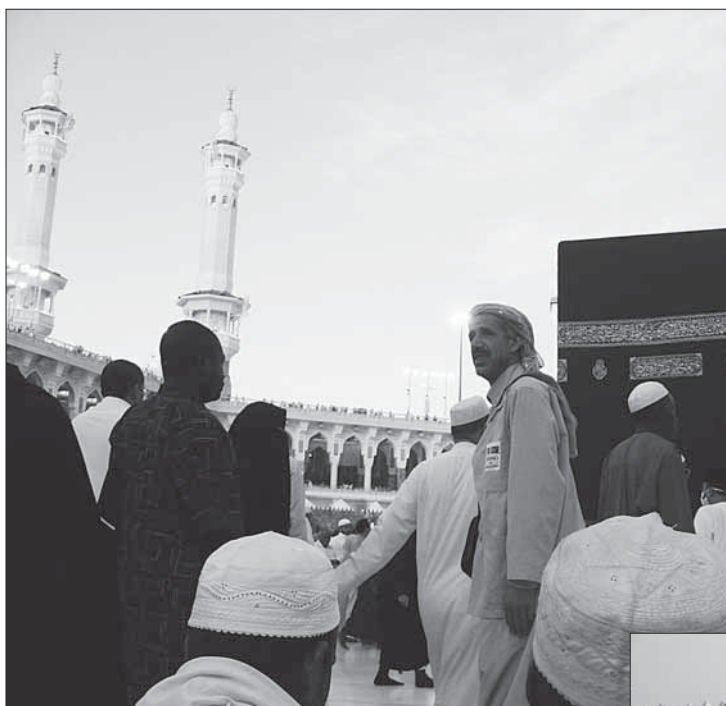
Гъаждин лайихлувилер

ламишдайла, абурин вилерин арадиз темен гана ва
чпин паталай дуъа авун тлабадай.

Али ибн Муваффака лагъана: «Са сеферда за
гъаж тамамардай члавуз зи фикирдиз чпин гъаж къа-
бул тийизвай ксар атана. За лагъана: «Я Аллагъ, за
зи гъаж ва адай къвезвай сувабар ам къабул тувур
касдиз багъишзава!» Гъакъикъатда, ахварай заз
Аллагъ-Таалади лугъуза: «Я Али, Зун патал вун
жумартлу жезва, бес жумартлувал ва жумартлу ксар
За халкънавайди тушни мегер? Жумартлубурукай
виридалайни жумартлуди ва регъимлубурукай
виридалайни регъимлуди Зун тушни мегер?
Дуъньяда авай вири затІарилай гзаф регъим-
лувал ва жумартлувал авуниз Зун лайихлу я.
Гъакъикъатда, гъаж къабулнавайбур себеп яз
къабул тавунвайбурунни гъаж къабулна».

Пак Меккединни Кябедин лайихлувилер

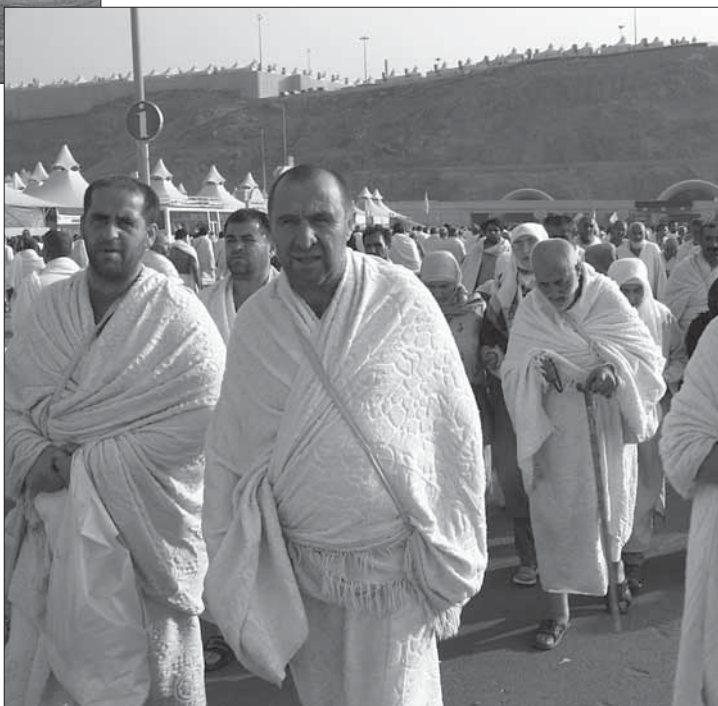
Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Зурба тир
Аллагъди Кябедиз гъар йисуз адан патав
гъаждал ругуд виш агъзур гъажи къведа, эгер
абурин къадар тІимил хъайитІа, абурин жерге-
яр малаикрив ацурда лагъана хиве къуна.
Гъакъикъатда, Къияматдин юкъуз Кябе чам-
ран вилик квай свас хъиз безетмиш хъана
акъвазда. Гъаж тамамариз атай къван ксар
вири адан ценерик галкІана элкъведа, ам
Женнетдиз фидай члавуз гъадахъ галаз гъа-
бурни вири фида».

нал алай вирибурун гунагърилайни гыл къачуз-
ва».

Гъахълу ксарикай сада лагъанай: «Эгер
Арафадал акъваздай югъ жуъмядин йикъал
гъалтайтІа, анал акъвазнавай ксарин виридан
гунагърилай гыл къачуда. Гъа югъ дуъньядин
йикъарикай виридалайни хъсан югъ я». «Гъа и
юкъуз Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ вичин эхирми-
жи «аль-вадаъ» гъаж («сагърай-гъаж») тамамар-
на. Ам Арафадал акъвазнавай члавуз адал
Алагъдин и гафар атана: «Къе За куън патал куъ
диндин бинейр тайинарнава, Зи регъимлувал
куън патал камил авунва ва куън патал Ислам
дин яз къалурнава» («Аль-Маида» суъре 3- аят).
Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Я Аллагъ, Вуна гъаж
тамамарзавай гъажидин ва гъада нин патахъай
тлабазаватІа гъа касдин гунагърилай гыл
къачу».

Муджагъида ва маса алимири икІ лугъудай:
«Гъакъикъатда, гъажияр Меккедиз атай члавуз
малаикри абур къаршиламишзава – девейрал алаз
атайбуруз салам гузва, ламарал алаз атайбуруз гыл-
лер язава ва кІвачи атайбурун гарданра гъатзава».
Аль-Гъасан аль-Басриди лагъана: «Рамазандин вац-
ралай гъугъуъниз, жигъаддилай гъугъуъниз ва я
гъаждилай гъугъуъниз къейи кас шагъид яз реквизи-
ва». Умар ибн аль-Хаттаба, вичелай Аллагъ рази
хъуй, лагъана: «Гъаж тамамарзавайдан ва ада
тлабазаватІа касдин гунагърилай Зуль-гъиджа,
Мугъаррам, Сафар ва Рабби-уль-аввальдин сифте-
гъан къад юкъуз гыл къачуда». Виликдай гъахълу
ксари аскерар рекъе твадайла ва гъажияр къарши-

Гъадисда лугъуза: «Чулав къван – им
Женнетдин якъутрикай сад я. Къияматдин юкъуз
адаз вилерни мез гуда, абуроз ада Аллагъдин
эмридиз жаваб яз атана вичик гыл къагъай гъар
са касдикай хабар гуда».

Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ са шумудра Чулав
къванциз темен гана. Лугъуда хъи, Пайгъамбарди ﷺ
деведал алаз тлаваф ийидай члавуз къванцик клекас
къадай ва адаз темен гудай. Умар ибн аль-Хаттаба,
вичелай Аллагъ рази хъуй, са сеферда Чулав къван-
циз темен гана икІ лагъана: «Гъакъикъатда, вун

къван тирди ва вакай хийир ва я зиян ава-
чирди заз чизва, амма за ваз темен гудачир,
эгер Пайгъамбарди ﷺ темен гузвайди
акуначиртІа».

Гъасан аль-Басриди икІ лугъудай: «Ина
хвейи са сив виш агъзур сивив барамбар я,
садакъадиз гайи са диргъем виш агъзур
диргъемдив барамбар я, авур хъсан кар –
виш агъзур хъсан кардиз».

Сагъигъ (достоверный – ред.) гъадисди
малумарзавайвал, Пайгъамбарди ﷺ лагъа-
на: «Рамазандин вацра тамамарай умра захъ галаз
тамамарай чѣхи гъаждиз барамбар я».

Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ женгинин юлдаши
лугъудай: «Гъар йифиз Аллагъ чилин винел яшамиш
жезвай ксариз килигзава. Сифтени-сифте ам къа-
дагъа (чІуру крар – ред.) авунвай шегъерда (яни
Меккеда – ред.) яшамиш жезвай ксариз (агъл аль-
Гъарам) килигзава, абурин арадай эвелни-эвел къа-
дагъа авунвай мискІинда (Масжид аль-Гъарам) авай
ксар акъваза, абурин арадай тлаваф ийизвайбуру-
лай, дуъа ийизвайбурулай ва Кябедин вилик акъваз-
навайбурулай гыл къачузва».

Гъадисда лугъуза: «Цаварал хутахдалди а
Квалелай (Кябедилай) жезмай къван гзаф тлаваф
ая. Къве сеферда ам чукІурна, пуд лагъай сеферда
ам цаварал хутахда».

Чѣхи дережадив агакънавай алимири гъаж куътягъ
хъайидалай гъугъуъниз геждалди Меккеда акъваз
тавун меслят къалурзава. Идахъни пуд себеп ава.

Сад лагъайди – инсанар Кябедив вердиш ва абур-
ин рикІера адаз гъуърметун тІимил хъунин хасарат-
вал.

Къвед лагъайди – гъаж куътягъ хъанамазди зия-
рачи Кябедихъ вил галамаз вичин кІвализ хкъведа,
Меккедай экъечІна хъфини адан рикІе элкъвена мад
иниз хтунин гъиссер тада, вучиз лагъайтІа Аллагъ-
Таалади и чка инсанар чпин руъгъер тухариз тежез
мад ва мад кІватІ жедай чкадиз элкъуърнава.

Пуд лагъайди – пак чилел гунагъ крар авунин
хасаратвал, вучиз лагъайтІа им виридалайни хаталу
ва Аллагъдин ажугъ арадал гъидай кар жеда. Ибн
Масъуда лагъана: «Гъич са чкадани инсан вичи
авур ниятдай а кар ийидалди жазаламишзава,
тек са Меккедилай гъейри». Ахла ада пак
Къуръандин аятар кІелна: «Вуж гъаси хъайитІа,
чна адаз чѣхи азабдикай хабар гуда» («Аль-
Гъаж» суъре, 25- аят).

Лугъуда хъи, хъсан крар авунай сувабар са
шумуд сеферда гзаф жезвай хъиз, ина пис крар
авурлани гунагъар гзаф жезва. Ибн Аббаса лугъу-
дай: «Заз ар-Рукайяда (Меккединни ТІаифдин
арада авай са хуър) пудкъанни цІуд гунагъ ийиз
регъят я, Меккеда са гунагъ ийидалди. Са бязи
инсанар Меккедин хатурдай Гъарамдин сергъя-
тра амаз гъич садрани чпин тІебии игътияжар
къилиз акъудиз гъежетханадиз фидачир. Са бязи-
бур, са вацра Меккеда яшамиш жез, гъич садра-
ни адан чилел къаткидачир.

Пак Мединадин лайихлувилер

Меккедилай гъугъуъниз чи Пайгъамбардин ﷺ
шегъердилай – Мединадилай хъсан чка авач. Ина
авур гъар са хъсан карни са шумудра гзаф жезва.
Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ лагъана: «Зи
мискІинда авур са капл маса мискІинра авур агъ-
зур купІунилай хъсан я, анжах Меккеда авай Гъарам
мискІин галачиз. Мединада авур гъихтин хъсан кар
хъайитІани агъзур хъсан кар хъиз кхъизва». Мадни
Пайгъамбарди лагъанва: «Мединади четинвилериз
дурум гайи касдин паталай Къияматдин юкъуз за
шафаат ийида». «Мединада вичи рекъидалди аму-
къиз жезвай кас къуй ана амукърай, ана къейи кас-
дин паталай зун шафаат ийидайди я».

ДУМД-дин канонический
отделди гъазурнава

ГЪАЖДИХЪ ГАЛАЗ АЛАКЪАЛУ СУАЛАР ВА АБУРУЗ ЖАВАБАР

■ Гъаж вуч лагъай гаф я?

– Гъаж – им Аллагъ патал Пак Кябедин патав фин я. Адалайни гъейри, гъаж Исламдин чарасуз вад лагъай шартI я, эгер мумкинвал аваз хъайитIа, гъар са мусурманди уьмуьрда са сеферда хъайитIани ам тамамарна кIанда.

■ Са сеферда гъаждал фенвай дишегълидивай маса касдин паталай мад сеферда гъаждал фейитIа жедани?

– Эгер ада вичел ферз тир гъаж тамамарнаваз хъайитIа, адавай мад сеферда масадан паталай гъаждал фейитIа жеда. Амма адахъ магърам галаз хъана кIанда. Къилди ва я ихтибарлу ксарихъ (доверенные лица) галаз адаз гъаждал фидай ихтияр авач.

■ Гъаж ни тамамарна кIанзава?

– Гъаж гъар са акъулдин камаллувал авай, яшар тамам хъанвай, сагъламвал авай, такъат авай мусурманди тамамарна кIанзава.

■ Гъаж тамамарун патал гъикъван девлет бес яз гъисабзава?

– Гъаж тамамарун патал жув кIвале авачир вахтунда хизандиз тIуьниз ва парталдиз бес жедай къван пул аваз кIан я. ГъакIни рекъериз, визайриз, ва маса харчийриз герек пул аваз хъун.

Эгер инсандихъ ихътин мумкинвилер аваз хъайитIа, ам гъаждал фин чарасуз я.

■ Гъаждал физ хъунин мумкинвал квелди гъисабзава?

– Гъаж тамамарунин мумкинвал пуд патал пай жезва:

а) Материальный рекъяй мумкинвал. Жув авачир вахтунда хизандиз недай такъат аваз ва рекъерин, тIуьнин, визадин яни гъажидиз герек такъатар.

б) Физический мумкинвал. Гъаждал фин патал инсандихъ сагъламвал хъана кIанда. Эгер адавай лап къуьзуь хъана, къекъевез тежез, рекъерин четинвилер эхиз жезвачIа, мумкинвал аваз хъайитIа, вичин паталай гъаждал маса кас ракъурна кIанда.

в) Дишегълидиз магърам галачиз гъаждал фидай ихтияр авач. Магърам: гъуьл, буба, стха, хва, яни абуруз гъуьлуьз физ тежедай кас жезва. Пайгъамбарди ﷺ лагъана: "Аллагъдихъ ва я Къияматдин йикъахъ инанмиш тир дишегълидиз магърам галачиз рекъиз экъечIдай ихтияр авач" (Бухари).

■ Гъуьлуьз тефенвай дишегълидиз гъаждал фидай ихтияр авани?

– Гъуьлуьз тефенвай дишегълидиз магърамдихъ галаз ва я дишегълийрин ихтибарлу ва инанмиш жедай группадихъ галаз гъаждал фидай ихтияр ава. Амма гуьгъуьнлай къевезвай суннат гъаждал чарасуз магърам герек я.

■ Дишегълидиз гъуьлуьн ихтияр авачиз гъаждал фидай ихтияр авани?

– Шариатдин къанунралди, гъуьлуьз вичин папаз гъаждал (гъам ферз, гъам суннат) фин къадагъа ийидай ихтияр ава. Амма адаз вичин папаз ферз гъаждал фин къадагъа тавун меслятзава. Акси яз, ада вичи и карда куьмекна кIанда, вучиз лагъайтIа ам Аллагъдин патай разивилихъ галаз алакъалу я. Эгер, вичиз мумкинвал аваз, папавай а ихтияр къачуз жезвачIа, адаз, яни папаз са гунагъни жедач – гъаж къведай йисуз къиле тухвайтIани жеда.

■ КапI тийизвай касдиз гъаждал фидай ихтияр авани?

– Шагъадат, капI, сив хуьн, закят гун ва гъаж – Исламдин дестекар я. КапI лагъайтIа, адан къилин пай я. КапI тийизвай касдиз гъаждал фин къадагъа туш. Са ферз кар авуналди ва я тавуналди куьн маса крарикай азад жезвач. ГъакI хъайила, капI тийизвай касдивай гъаждал физ жеда, амма капI

рикIелай ракъурна кIандач. Низ чида гъаждин берекат себеб яз белки ада куплар ийиз башламишин. Ахътин касдиз гъаждай къевезвай сувабар ва ахъйнавай купларай къевезвай жазаяр Къияматдин юкъуз терезрал эцигъзавайди чир хъана кIанда.

■ Гъаждин вахтунда итимри игърам галчукзава. Дишегълиди вуч алукулун лазим я?

– Гъаждин вахтунда, итимри хъиз, дишегълийрини игърам алукулзава. Итимрин игърам – парчадин къве клус я, абурукай садак бедендин агъа къил кIевзава, муькуьдак – вини къил. Дишегълийр патал лагъайтIа, шариатдин истемешунрив къазвай дишегълийрин гъи партал хъайитIани игърам яз алукулиз жеда. Ам лацу ранг хъайитIа хъсан я.

■ Зи къуьншидиз гъаждал физ кIанзава. Амма ам пара яшлу инсан я. Завай адан паталай гъаж тIаваф авуртIа жедани?

– Эгер вуна вал ферз тир гъаж къиле тухванватIа, ваз масадан паталай гъаждал фидай ихтияр ава.

Амма и дуьшуьшда а кас яшлуди ва я сагъламсузди хъана кIанда. Гъа и карни Аллагъдикай кичIе къве духтурди тестикъарна кIанда.

■ Малум тирвал, Саудовский Аравияда гъаждин вахтунда пара чими я. Зун лагъайтIа, пара гъекъ жедай инсан я. Завай гъаждин вахтунда атирар ишлемишайтIа жедани?

– Гъаждин вахтунда зияратчидиз гъам беден, гъамни партал патал атирар ишлемишдай ихтияр авач. И кар гъаж башламишдалди авуртIа жеда.

■ Гъаждал фин патал кредит къачуртIа жедани? Ахътин гъаж Аллагъди къабулдани?

– Эгер вуна, гъаждал фин патал, процентар галачир кредит къачуна зияратдал рекъе гъатайтIа, ахътин гъаж къабулзава. Амма Шариатди квевай и кар авун истемешзавач ва а гъажни куьн патал чарасузди жезвач.

■ Зи 24 йис я. Заз гъаждал физ кIанзава, амма захъ къуьзуь хъанвай дидени буба ава. Абуруз гъаждал фенвач. Гъавилай, за фикирзавайвал, сифте гъабур ракъурун хъсан акъзва заз, вучиз лагъайтIа-а абуруз гъаждал физ акакъ тавун мумкин я. Зи фикирар дуьзбур яни?

– Гъелбетда, гъатта ви диде-бубади гъаж тамамар авунвачIани, ваз гъаждал фидай ихтияр ава. Амма

вуна къабулнавай къарарди вун гъуьрмет авуниз лайихлу ийизва. Вун гъаждал физ гъеле акакъда. Аллагъ-Таалади диде-бубадиз гъуьрмет авунай ваз сувабар кхъида.

Алатай йисуз за бубадихъ галаз зи чIехи бубадин паталай гъаж тамамарна. Амма и карда заз гъуьлуьн ихтияр авачир. Идалайни гъейри, ада заз Икар авуртIа адалай гъилини къачудач лагъанай. Зи бубади лагъайтIа, исламда савадлу кас яз, заз и кардикай чъуькни авунач. Заз зун гъаждилай хтайла, гъуьлуь зи тахсирдилай гъил къачудайди хъиз авай. Амма ада гъил къачунач. Гила заз хабар къаз кIанзава:

1. Гъуьлуьн ихтияр авачиз тамамарай гъаж гъакъикъиди жезвани?
2. Зи гъуьлуьн ихтияр авачиз зи бубадикай зун патал магърам жезвани?
3. Зи бубадиз магърам хъана лугъуз гунагъ жедани?

– Сад лагъайди, гъуьлуьн ихтияр авачиз папаз кIвалай экъечIун къадагъа я. Куь дуьшуьшда, вун кIвалай къеце пата са шумуд суткада хъанва, им гунагъ кар я. Гъаждикай рахайтIа, ам гъакъикъиди жезва, яни къабулзава. Гъа са вахтунда рекъе куплар куьруь (къаср) ийидай ихтияр авач, вучиз лагъайтIа ви рекъе гунагъдин, яни шариатдалди ихтияр авачир рекъе я. Эгер куплар къаср авунваз хъайитIа, абур къаза хъувуна кIанда.

Къвед лагъайди, «магърам» гафунин манадин гъавурда вун дуьз гъатнавач. Магърам вичихъ галаз никягъ къадагъа авунвай кас я, ви бубани гъахътин ксарик акатзава. КIвалай экъечIунин шартIарик магърам ва гъуьлуьн ихтияр аваз хъун акатзава.

Магърам вахъ галаз хъанва. Гъуьлуь лагъайтIа, ви ният хъсанди хъуниз килигна манивал гана кIандачир. Гила вири крар хъайидалай къулухъ адаз и гъалатIдилай гъил

къачун меслят къалуризе жеда. Амма гъил къачурдалай гуьгъуьнизни куьне куьруь авунвай, сад-садал элянавай куплар вири къаза хъувун лазим къведа.

Пуд лагъайди, ви бубадини езнедивай вун вичихъ галаз гъаждал тухун патал ихтияр къачун тавуна гъалатI ахъайни.

Гъаниз килигна ви бубадини езнедивай багъишламишун тIалабна кIанда.

ИЛИМ ХАЗИНА, АДАН КУЪЛЕГАРНИ ГУЗВАЙ СУАЛАР ВА АБУРУКАЙ ХКУДЗАВАЙ МЕНФЯТ Я

ГЪЯДИС

СУАЛ-ЖАВАБ

Келзавайбурун суалриз жавабар чи газетдин канонический редактор **Шамил-гъажи Омарова** гузва

8928.... 82
Ваз капI ийиз кIанзава, амма ийиз жезвач. За вуч авун лазим я?

КапI авун гъар са акъулбалугъ тир ва акъулдал гъалтайла тамам сагъ тир касдин хиве тунвай ферз я. Азарлу инсан патал капI ийидай регъят жуьреяр ава.

КапI авун шагъадатдилай алатайла вун ви Халикъдиз муьтлуьгъ жезвайди къалурзавай лишан я. Эгер вун мусурман ятIа, вуна и кар капI авуналди тестикъарна кIанда. Эгер ваз капI авунин ният аватIа, им Аллагъдин патай я. Къияматдин юкъуз вун капI тавун себегъ яз жазаламишдайла вичивай куьмек гуз тежедай шейтандиз яб гана кIандач.

Куплуниз ви къамал алай еке парциз хъиз килигмир. Ам и дуньяда вун гунагъривай яргъа ийидай ва Эхиратдани жазадикай хуьдай Аллагъдин патай ваз ганвай еке регъим тирди чир хуьхъ.

8928.... 87
Зун са гададал ашукъ хъанва, за вуч авун лазим я?

Шариатдин къанунар чIурна виже къведач, яни рушни гада къилди гуьруьшмиш хъун гъа икI мад. Дишегълидиз вичиз мехъерин (никагъдин) инициатор жедай ихтияр ава. Эгер икI жезвачтIа, жува-жуван ягъ-намус хвена маса кас кIан хъун къадагъа туш. Гъатта жува-жуван намус хъун патал и кIанивал чуьнуьхарунни меслят къалурзава. Гъадисда лугъузва: «Вуж масадал ашукъ хъана ва и кар себегъ яз жуван намус хъун патал къейитIа, гъам шагъиддив гекъизгава».

8928.... 57
Зи итим фадлай кIвалера амач, ам пата-къерехда ава ва гъана маса дишегълидихъ галаз адан алакъаярни ава. Шариат и кардиз гъикI килигзава? Ам хтайла за вуч авун лазим я?

Эгер ам маса дишегълидихъ галаз никагъ авуна яшамиш жезватIа, вун ихътин гъалдал рази хъана кIанда. Эгер икI туштIа, ада еке гунагъ ийизва. Адахъ галаз хушвилелди рахана, жуван хъсан къилихдалди ам дуьз рекъел хкана кIанда. Чара хъун, яни тIалакъяр гун са чарани амачирла ийизвай кар я.

8928.... 38
Инсандин къадар-къисмет вичив гвани ва ам Аллагъди виликамаз тайинарнавани?

Имандин 6- пай Аллагъдин къадардихъ инанмиш хъун я. Яни вуч жезватIани – гъам писди, гъам хъсанди – Аллагъдин къадардилай аслу я. Аллагъдин къадарни инсандин ихтияр (выбор) санал физва. Аллагъдин лукIрахъ ихтиярни ава. Эгер икI туширтIа пак ктабар, пайгъамбарар ракъурун гъакIан кар жедай.

Гъуьрметлу газет кIелзавайбур!
Гила куь суалар, теклифар редакциядиз SMS-рин куьмекдалди 8 903 424 56 35 нумрадиз ракъуриз жедайди чна куь рикIел хкизва.

Рузнама

декабрь

дни	утрен.	восх.	обе-денный	после-обед.	вечерн.	ночн.
1	5.13	6.56	11.38	13.59	16.19	17.52
2	5.14	6.58	11.38	13.58	16.19	17.51
4	5.15	7.00	11.39	13.58	16.18	17.51
6	5.17	7.04	11.40	13.58	16.18	17.51
8	5.18	7.06	11.41	13.59	16.18	17.52
10	5.20	7.08	11.42	13.59	16.19	17.53
12	5.22	7.10	11.43	13.59	16.19	17.53
14	5.23	7.12	11.44	13.59	16.20	17.54
16	5.25	7.13	11.45	14.00	16.20	17.54
18	5.25	7.14	11.45	14.00	16.20	17.54
20	5.27	7.15	11.47	14.02	16.21	17.55
22	5.29	7.17	11.48	14.03	16.22	17.56
24	5.29	7.18	11.49	14.04	16.23	17.57
26	5.30	7.19	11.50	14.05	16.25	17.59
28	5.31	7.19	11.51	14.06	16.26	18.00
30	5.31	7.20	11.52	14.07	16.28	18.02

ИСЛАМДИН ТАРСАР

Шагъадатдин метлеб

Шагъадатдин икI гъавурда акъун лазим я: **“Ашгъаду** - за шагъидвалзава (чиз-чиз, жув жувахъ инанмиш яз, гъич са шакни авачиз, садани мажбур тавуна) **алла иллагъа** - авач Аллагъ (гъаIдаз хъиз табий жедай) **илла ллагъ** - са Аллагъдилай гъейри (сад тир ва гъадаз табий хъана кIанзавай, са куьнихъни муьгътеж, са затIунизни ухшар тушир, я вахтунин, я маса сергъятар чин тийидай, вичиз садни ухшар авачир, Вири крар алакъдай, Вири крар чидай, Вири аквадай, Виридан ван къведай, Вири шейэрин Иеси ва Халикъ тир, вичин ихтиярдалди гъар са кардиз рехъ гузвай ва я тагузвай, вичин регъимлувиляй инсанар Гъакъикъатдин Рекъел хкунин мураддалди инсаниятдин патав пайгъамбарар рекъе твазвай ва Къияматдин Юкъуз Эхиратда гъар са касдин къисмет гъалзавай, эхиримжи юкъуз Агъа жезвай Аллагъдилай гъейри) **ва ашгъаду** - за мадни

шагъидвалзава хъи (чиз-чиз, жув жувахъ инанмиш яз, гъич са шакни авачиз, садани мажбур тавуна) **анна Мугъаммадан** - Мугъаммадни (Абдуллагъ дах, Аминат диде тир, Меккеда хъанвай ва Мединада кучуднавай Гъашиман хъандай ва Курейшрин тухумдай тир) **расулуллагъ** - Аллагъди ракъурнавай пайгъамбаря (Аллагъди инсанар Гъакъикъатдин Рекъел хкунин ва абуруз гъакъикъи дин чирунин мураддалди инсаниятдин патав ракъурнавай).

اللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

ПОДПИСКА-2008

Гъуьрметлу стхяр ва вахар!
2008-йис патал подписка эгечIна кыле физва. Лезги чIалал акъатзавай "Ассалам" газет квевай почтунин отделенийра, районра

кIвалахзавай чи векилралди ва я редакцияда кхъиз жеда.

Йисан къимет: 165 манат.

Индекс 51395

Гъуьрметлу мусурманар,
"Ассалам" газет кхъиз рикIелай алудмир!

Учредитель
Благотворительный фонд "Путь".
Газета печатается по согласованию и
одобрению Духовного управления
мусульман Дагестана

Редакциядин Совет

Агъмад-гъажи АБДУЛАЕВ

Редактор
Зулейха ХАНМЕГЪАМЕДОВА

Канонический
редактор
Шамиль ОМАРОВ

Верстка
Асият ХАНОВА

Газета зарегистрирована
Управлением Федеральной службы по надзору
за соблюдением законодательства в сфере
массовых коммуникаций и охране культурного
наследия по ЮФО (г. Ростов-на-Дону) –
свидетельство о регистрации
ПИ № ФС 10-6401 от 15 декабря 2006 г.

Индекс 51325

При перепечатке ссылка обязательна
Газета набрана и сверстана
на компьютерной базе «Ас-салам»

Отпечатана в ООО «Дом печати»
пр. Акушинского, 20 Заказ № _____

Сдано в печать 12 ноября 2008 г.

Тираж 2000 экз.
Адрес редакции:
367015 РД, г. Махачкала,
ул. М. Ярагского, 128

Телефон: (8722) 61-00-64

E-mail: info@assalam.ru
web: www.assalam.ru